126400 ـ قەبرلەرنى پەرۋىش قىلىش قانداق ھالەتتە دۇرۇس بولىدۇ ۋە قانداق ھالەتتە ھارام بولىدۇ؟

سۇئال

يېقىنلىرىمدىن بىرى باشقا قېرىنداشلاردىن ئۆزلىرىنىڭ ئانىسىنىڭ قەبرىسىنى پەرۋىش قىلىش ئۈچۈن مال ئىئانە قىلىشنى تەلەپ قىلدى، چۈنكى ئانىسىنىڭ قەبرىسىنىڭ ئەتراپىنى ئۆت-چۆپلەر بېسىپ، چاڭ-توزانلار قاپلاپ كەتكەن ئىدى، قەبرىنىڭ ئەتراپى ئاق ھەل بېرىلگەن تۆمۈر رېشاتكىلار بىلەن قورشالغان ۋە ئۇنىڭ ئۈستىگە مېيىتنىڭ ئىسمى، تۇغۇلغان ۋاقتى قاتارلىق مەلۇماتلار يېزىلغان، ئۇلارنىڭ شۇ قەبرىنى پەرۋىش قىلىش ئۈچۈن مال ئىئانە قىلىشى توغرا بولامدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بىرىنچى: قەبرىنىڭ ئىسلام شەرىئىتىدە ئالاھىدە ئورنى بولۇپ، ھېچ بىر كىشىنىڭ قەبرىنى ئايىغ-ئاستى قىلىشى ۋە ئۇنىڭغا تاجاۋۇز قىلىشى توغرا بولمايدۇ، ھەتتا پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قەبرە ئۈستىدە ئولتۇرۇشنى قاتتىق ھارام قىلغان، ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەرنىڭ بىرىڭلارنىڭ چوغنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇپ كىيىمىگە ئوت تۇتۇشۇپ بەدىنگە يەتكىنى ئۇنىڭ قەبرە ئۈستىدە ئولتۇرغىنىدىن ياخشىدۇر». [مۇسلىم رىۋايىتى 971-ھەدىس].

بۇ ھۆرمەت مۇسۇلمانلاردىن قەبرىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىشنى، مۇمكىن قەدەر ئۇنى مۇھاپىزەت قىلىشنى، ئۇنىڭ ھۆرمىتىنى ساقلاشنى، ئۇنىڭغا ئەزىيەت يەتكۈزمەسلىكنى تەقەززا قىلىدۇ، بۇ تۆۋەندىكى ژاستىلەر بىلەن بولىدۇ:

1-قەبرىنىڭ بېشىغا تاختا دېگەن بەلگە بولىدىغان نەرسە قويۇپ قويۇش، «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالاممۇ ئۇلۇغ ساھابە ئوسمان ئىبنى مەزئۇننىڭ قەبرىسىنىڭ بېشىغا بەلگە-ئالامەت قىلغان». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 3206-ھەدىس].

ئىمام نەۋەۋي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: قەبرىنىڭ بېشىغا تاش، تاختا دېگەندەك نەرسىلەر بىلەن بەلگە-ئالامەت قىلىش سۈننەتتۇر. ئىمام شافىئى، شەيخ شىيرازى ۋە شافىئى مەزھىپىدىكى باشقا ئالىملارمۇ شۇنداق دېگەن. ["ئەلمەجمۇ" 5-توم 265-بەت].

2-قەبرىنىڭ ئېگىزلىكىنى بىر غېرىچتىن زىيادە قىلماسلىق كېرەك، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ قەبرىسىنىڭ ئېگىزلىكىمۇ شۇنداق بولغان.

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: قەبرە زىمىندىن بىر غېرىچ مىقدارىدا ئۈستۈن قىلىنىدۇ، بۇنىڭدىن بولغان مەقسەت بۇ ئورۇننىڭ قەبرە ئىكەنلىكىنى كىشىلەرنىڭ بىلىشى ۋە قەبرىدىكى كىشىگە رەھمەت-مەغپىرەت تىلەپ دۇئا قىلىشى ئۈچۈندۇر، قەبرىنىڭ ئېگىزلىكىنى ئازراق ئۈستۈن قىلسا بولىدۇ. ["ئەلمۇغنى" 2-توم 190-بەت].

پىقھى ئالىملىرىنىڭ بۇنىڭغا ئىتتىپاق كەلگەنلىكى "پىقھى توپلاملىرى" 11-توم 342-بەتتە نەقىل قىلىنغان.

3-قەبرىنى كېچىك بالىلارنىڭ بىلمەستىن سەكرەپ ئويىنىماسلىقى، چارۋىلارنىڭ دەسسەپ، چەيلىمەسلىكى ئۈچۈن ۋە بۇنىڭدىن مۇھاپىزەت قىلىش ئۈچۈن قەبرىنىڭ ئەتراپىنى تام بىلەن ياكى تۆمۈر رېشاتكا دېگەندەك بەرسىلەر بىلەن توسۇۋېتىش كېرەك. بۇ توغرىدا شەيخ ئىبراھىم مۇھەممەد ئىبنى ئىبراھىم پەتىۋالىرى 3-توم 211-212-بەتكە ۋە سۇھەيبانىينىڭ"قەبرە ئەھكاملىرى" ناملىق ئەسىرى 457-بەتكە قارالسۇن.

ئىككىنچى: بەزى كىشىلەر ئۆزىنىڭ يېقىنلىرىنىڭ قەبرىسىنى مۇھاپىزەت قىلىش ۋە پەرۋىش قىلىش ئۈچۈن چەكلەنگەن ۋاستىلەرنى قوللىنىدۇ، بۇ ۋاستىلەر تۈرلۈك بولۇپ مۇھىتنىڭ ئۆزگىرىشى بىلەن ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ، بۇنىڭ مىساللىرىدىن:

1-قەبرىنى زىمىندىن بىر غېرىچتىن يۇقىرى كۆتۈرۈشنىڭ توغرا ئەمەسلىكىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەلى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا ئېيتقان بۇ سۆزىنى دەلىل قىلىدۇ: «ھەر قانداق بۇت-ھەيكەلنى يوق قىلغىن، بەك ئۇستۈن قەبرىلەرنى زىمىن بىلەن باراۋەر قىلغىن». [مۇسلىم رىۋايىتى969 -ھەدىس].

2-قەبرىنىڭ ئۈستىگە ئېگىز بولسۇن ياكى پاكا بولسۇن ئۆي سېلىش، گۈمبەز قاتۇرۇش ياكى قايسى شەكىلدە بولمىسۇن بىر نەرسىلەرنى ياساش توغرىسىدا "پىقھى توپلاملىرى" 32-توم 250-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "مالىكى، شاپىئى ۋە ھەنبەلى مەزھەپ ئالىملىرى قەبرىنى ئومۇمەن بىر غېرىچتىن يۇقىرى كۆتۈرۈشنى مەكروھ دەپ قارىغان، قەبرىنىڭ ئۈستىگە گۈمبەز قاتۇرسۇن ياكى ئۆي سالسۇن ياكى باشقا بىر نەرسە قىلسۇن ھەممىسى ئوخشاش دەپ بۇنىڭغا جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان بۇ ھەدىسنى دەلىل قىلغان: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قەبرىنى گەچلەپ قاتۇرۇشتىن توسقان».

ھەنەپى مەزھەپ ئالىملىرى بولسا: قەبرىنى ياخشى مۇھاپىزەت قىلىش ئۈچۈن قىلسا مەكروھ بولىدۇ، زىننەتلەش ئۈچۈن قىلسا ھارام بولىدۇ دېگەن.

3-قەبرىنى ماي، گەچ، رەڭ قاتارلىق تۈرلۈك زىننەتلەر بىلەن زىننەتلەش، بۇ توغرىدا "پىقھى توپلاملىرى" 32-توم 250-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "پىقھى ئالىملىرى قەبرىنى گەچ بىلەن قاتۇرۇشنى مەكروھ دەپ قارىغان، بۇنىڭغا جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان مۇنۇ ھەدىسنى دەلىل قىلغان: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام قەبرىنى گەچلەپ قاتۇرۇشتىن، قەبرىنىڭ ئۈستىدە ئولتۇرۇشتىن، قەبرىنىڭ ئۈستىگە بىر نەرسىلەرنى ياساشتىن توسقان».

ئىبنى ھەزمى مۇنداق دەيدۇ: " قەبرىنى گەچ بىلەن قاتۇرۇش ۋە ئاق رەڭلەر بىلەن بوياش چەكلەنگەن، چەكلەشنىڭ ھېكمىتى

زىننىتلەشتىن يىراق بولۇشتۇر، يەنە مال-مۈلۈكنى شەرئىي مەقسەتتىن باشقا ئىشلارغا سەرپ قىلىپ زايە قىلىشتۇر.

4-قەبرىنىڭ ئەتراپىغا تام قويۇرۇش، بۇنى كىشىلەرنىڭ ۋە چارۋىلارنىڭ ئاياغ-ئاستى قىلىشىدىن ئەنسىرەپ قىلسۇن ياكى تۆمۈر رېشاتكىلار بىلەن قەبرىنىڭ ئەتراپىنى توسۇشتىن چەكلەنگەن ھالەتتىكى بىر نەرسىنى قىلسۇن ئوخشاشتۇر. بۇ توغرىدا شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "قەبرە ئەتراپىنى تۈرلۈك رەڭدىكى تۆمۈر رېشاتكىلار بىلەن توسۇش بولسا، ئۇ ئىنسانلارنى شەرئىەتتە دۇرۇس بولمىغان يول بىلەن قەبرە ساھىبىنى ئۇلۇغلاشقا ئىلىپ بارىدىغان ۋە شۇنىڭ بىلەن ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ رەسۇلىغا ئاسىي بولۇشقا ئېلىپ بارىدىغان چەكلەنگەن قىلمىشتۇر، بۇنداق ئىشلارنى ھازىر كۆپ كۆرۈۋاتىمىز. ["چوقۇنۇشتىن ھەزەر " ناملىق ئەسەر 89 -بەت.]

5-قەبرە بېشىدىكى نەرسىگە خەت يېزىش، ئۇنىڭغا مېيىتنى مەدھىيىلەپ يازسۇن ياكى مەرسىيە شەكىلدە يازسۇن ياكى قايسى شەكىلدە يازسۇن بۇ مېيىتكە يېغلاشنىڭ دائىرىسىگە كىرىدۇ ياكى مېيىت توغرىسىدا چەكتىن ئاشۇرۇۋېتىش ۋە بەك ئۇلۇغلاشقا يول ئاچقانلىق بولىدۇ.

6-قەبرە ئەتراپىغا كۆچەت تىكىش، تۈرلۈك يېشىل ئوت-چۆپلەرنى تېرىش، بۇ ئەسلىدە مۇسۇلمانلارنىڭ قەبرە ئەتراپىغا قىلىدىغان ئادىتى ئەمەس بەلكى خرىستىئانلارنىڭ ئادىتىدۇر. بۇنىڭ تەپسىلاتى ئىلگىرى 14370- 41643- 48958 - نومۇرلۇق سوئاللارنىڭ جاۋابىدا بايان قىلىندى.

ئۆچىنچى: يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دەلىللەرگە كۆرە، قەبرە باشقىلارنىڭ ئاياغ-ئاستى قىلىشى ۋە دەسسەپ-چەيلىشىدىن ساقلىنىدىغان ھالەتتە بولسا، شەرئى كۆرسەتمە دائىرىسىدە بۇ قەبرىنى مۇھاپىزەت قىلىش ئۆچۈن ئاساسەن ئىقتىساد كېرەك بولمايدۇ، ئەمما ئۇنى قاتۇرۇش، گەجلەش ۋە رەڭ بېرىش، ئەتراپىنى تۆمۈر رېشاتكىلار بىلەن توسۇش قاتارلىق ئىشلارنى قىلماقچى بولسا، بۇ شەرئىەتتە چەكلەنگەن قەبرىنى زىننەتلەش تۈرىگە كىرىدۇ. ئەگەر قەبرىنىڭ ئۈستىدە چاڭ-توزانلار بولسا، بۇ قەبرىنى ئېتىبارسىزلاشتۇرغانلىق بولمايدۇ، بەلكى قەبرىستانلىق دېگەن شۇنداق بولىدۇ، چۈنكى مېيىتمۇ توپىنىڭ ئاستىغا دەپنە قىلىنىدۇ.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.